

Sayı/Issue	63-Haziran 2025 / 63-June 2025
Makale Bilgisi/ Article Info	Araştırma Makalesi / Research Article
Başvuru Tarihi/ Submitted Date:	10 Şubat 2025 / 10 February 2025
Kabul Tarihi/ Accepted Date:	17 Mart 2025 / 17 March 2025
Atıf/Citation:	Kurada, H. Z., A. Noyan Erbaş (2025). Türkçe Dil ve Konuşma Becerilerini Değerlendiren Araçların Sözcüksel Yapısına Bir Bakış. <i>Süleyman Demirel Üniversitesi İnsan Ve Toplum Bilimleri Dergisi</i> (63). 205-220
DOI:	10.35237/suitder.1636942
Benzerlik / Similarity:	2

Türkçe Dil ve Konuşma Becerilerini Değerlendiren Araçların Sözcüksel Yapısına Bir Bakış

An Overview of the Lexical Structure of Turkish Tools Assessing Speech and Language Skills

Hazel Zeynep KURADA* - Aysın NOYAN ERBAŞ**

Öz

Bu araştırmada, Türkiye’de kullanılan standardize dil ve konuşma gelişimini değerlendiren araçlarda yer alan sözcüklerin dilbilimsel özellikleri karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırmada, AAT, SST, TODİL, TİGE-II ve DİLTAR olmak üzere beş farklı değerlendirme aracında yer alan toplam 670 sözcük biçimbilimsel (sözcük kategorisi, kök yapısı, türetim özellikleri), ortografik (ortalama sözcük uzunluğu), fonolojik (hece yapısı, hece sayısı, hece/sözcük oranı, sözcük vurgusu yapısı), semantik özellikler (semantik içerik, semantik rol, sözcük sıklığı) ve alıntılı olduğu dilin kökeni açısından incelenmiştir. Bulgular, tüm değerlendirme araçlarının ağırlıklı olarak Türkçe kökenli sözcüklerden oluştuğunu ve CVCV gibi Türkçenin tipik hece yapılarının baskın olduğunu göstermiştir. Kök sözcüklerin ağırlıklı olması ve türemiş sözcüklerin sınırlı olması, testlerin daha temel dil becerilerini hedeflediğini düşündürmektedir. Ortalama sözcük uzunluğu, araçların hedef yaş gruplarına uygun olarak kısa ve orta düzeyde belirlenmiştir. Semantik analizde, çocukların günlük yaşamında sık karşılaşılan kategorilerin öne çıktığı görülmüştür. Araçlar arasında gözlenen bazı farklılıklar, her bir aracın kendi hedeflediği değerlendirme alanına özgü bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak bu araştırmanın bulguları, Türkçe dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçlarının bilimsel temellerini güçlendirmeye yönelik katkılar sunmayı ve gelecekteki test geliştirme çalışmaları için öneriler sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dil ve Konuşma Gelişimi, Çocuk Dili, Sözcük Edinimi, Sözcüksel Analiz, Türkçe.

*Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Ankara/TÜRKİYE, E-Posta: hazelkurada@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1096-1086.

**Dr. Öğr. Üyesi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Dil ve Konuşma Terapisi Bölümü, Ankara/TÜRKİYE, E-Posta: aysinnoyanerbas@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9552-199X.

Abstract

This study provides a comparative analysis of the linguistic properties of the words included in standardized tools used to assess speech and language development in Turkey. The study examines 670 words from five different assessment tools, including AAT, SST, TODİL, TİGE-II, and DİLTAR, in terms of morphological (word categories, root structure, derivational features), orthographic (average word length), phonological (syllable structure, number of syllables, syllable-to-word ratio, word stress patterns), and semantic features (semantic content, semantic roles, word frequency) as well as their etymological origins. The findings reveal that all the tools predominantly feature Turkish-origin words and highlight the prevalence of typical Turkish syllable structures such as CVCV. The dominance of root words and the limited presence of derived words suggest that these tests are designed to target more basic language skills. The average word lengths were identified as short to medium, aligning with the target age groups of the tools. Semantic analysis indicated an emphasis on categories frequently encountered in children's daily lives. Differences observed among the tools suggest that each assessment has a structure tailored to its specific evaluative focus. In conclusion, the findings of this study contribute to strengthening the scientific foundations of Turkish speech and language assessment tools and offer recommendations for future test development.

Keywords: Speech and Language Development, Child Language, Lexical Acquisition, Lexical Analysis, Turkish.

GİRİŞ

Çocukların dil gelişim sürecinin değerlendirilmesi, olası dil gecikmelerinin veya bozukluklarının erken tespit edilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu doğrultuda klinik pratikte çeşitli dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçları kullanılmaktadır. Söz konusu araçlar, çocukların yaşlarına uygun dil becerilerini sergileyip sergilemediğini belirlemek için oluşturulmuş ölçüm araçlarıdır ve klinik değerlendirmelerde ve akademik araştırmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Erken çocukluk döneminde uygulanan bu değerlendirme araçları, çocuğun dil ve konuşma edinimi sürecini anlamada ve uygun müdahale programlarının oluşturulmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ancak bu değerlendirme araçlarının etkinliği, içerdiği sözcüklerin dil gelişim süreçleriyle ne kadar uyumlu olduğu ile doğrudan ilişkilidir (Bleses vd., 2008).

Çocukların sözcüksel edinim, dil gelişim sürecinin en temel bileşenlerinden biridir. Bebekler doğumdan itibaren çevresel dil girdilerine maruz kalarak sesleri ve sözcükleri fark etmeye başlamaktadır. İlk sözcükler, genellikle 12-18 ay arasında üretilmekte ve 2-3 yaş arasında söz varlığı önemli ölçüde genişlemektedir. 3-5 yaş arasında ise öğrenilen sözcükler tümce yapıları içinde kullanılmaya başlanmakta ve 4-5 yaş itibarıyla dilin temel bileşenlerinin edinilmesi beklenmektedir (Topbaş, 2005, s. 21). Sözcüklerin dilbilimsel yapıları, çocukların dil edinim süreçlerini nasıl şekillendirdiği açısından büyük öneme sahiptir. Sözelimi, sözcüklerin biçimbilimsel yapısı (türetim veya çekim özellikleri), çocukların dilbilgisini nasıl oluşturduğunu etkileyebilmektedir. Benzer şekilde, sözcüklerin ortografik yapısı, erken okuryazarlık becerileri açısından önemli ipuçları sunarken fonolojik özellikleri ve hece yapıları, çocukların sözcükleri nasıl işlemlediği konusunda bilgi sağlamaktadır. Sözcük sıklığı da dil edinimi açısından dikkate alınması gereken önemli bir faktördür. Çocukların yüksek sıklıktaki sözcükleri daha erken ve kolay öğrenmesi, değerlendirme araçlarında kullanılan sözcüklerin seçiminde belirleyici bir kriterdir. Dolayısıyla dil ve konuşma gelişimini değerlendirme araçlarında yer alan sözcüklerin dilbilimsel özellikleri, sürecin gereklilikleriyle ne kadar uyumlu olduğunun değerlendirilmesi açısından kritik bir önem taşımaktadır (Bleses, vd., 2008). Ancak, Türkiye’de dil ve konuşma gelişimini değerlendirme araçlarında kullanılan sözcüklerin bu tür dilbilimsel ölçütlere göre nasıl dağıldığına dair karşılaştırmalı bir analiz yapılmamıştır. Bu araştırmada, çocuklara yönelik dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçlarında yer alan sözcükler; biçimbilimsel (sözcük kategorisi, kök yapısı, türetim özellikleri), ortografik (ortalama sözcük uzunluğu), fonolojik (hece yapısı, hece sayısı, hece/sözcük oranı, sözcük vurgusu yapısı), semantik özellikler (semantik içerik, semantik rol, sözcük sıklığı) ve alıntıldığı dilin kökeni açısından incelenmiştir. Çalışmanın

temel amacı, Türkçe dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçlarında yer alan sözcüklerin dilbilimsel özelliklerini sistematik bir çerçevede analiz ederek söz konusu araçların bilimsel tutarlılığını artırmaya yönelik öneriler sunmaktır. Elde edilen bulguların, dil ve konuşma gelişimini değerlendiren araçların daha hassas ve dil edinim süreçlerine daha uygun hâle getirilmesine katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

1. Türkçe Dil ve Konuşma Gelişimi Değerlendirme Araçları

Dil ve konuşma gelişimini değerlendiren araçlar, çocukların dil ve konuşma becerilerini ve olası gecikmeleri veya bozuklukları sistematik bir şekilde incelemek amacıyla kullanılan önemli araçlardır. Bu araçlar, çocukların dil edinim sürecinde hangi sözcüklere maruz kaldığını, hangi dilbilimsel yapıların daha yaygın olduğunu ve dilin farklı bileşenlerinin nasıl şekillendiğini anlamak açısından kritik bir rol oynamaktadır. Çocukların erken yaşlarda karşılaştığı sözcüklerin özellikleri, dil edinim süreçlerini doğrudan etkileyebilmektedir. Bu nedenle, dil ve konuşma değerlendirme araçlarında yer alan sözcüklerin dilbilimsel yapıları, içerik açısından ne kadar özenle seçildiğinin ve bilimsel ölçütlere uygun olup olmadığının belirlenmesi açısından önem taşımaktadır (Bleses vd., 2008). Metnin devamında, çalışmada ele alınan ve Türkiye’de klinisyenler tarafından sıklıkla kullanılan Türkçe dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçları ve özellikleri detaylı bir şekilde açıklanmaktadır.

Türkçe Sesletim-Sesbilgisi Testi (SST) (Topbaş, 2004, s. 2005), sesletim ve sesbilgisi bozukluğu olan 2-8 yaş arası çocukları değerlendirme, ayırıcı tanı koyma amaçlı olarak 2004’te geliştirilmiş ve geçerlik, güvenirlik ve standardizasyonu 2006 yılında yapılmıştır (Topbaş, 2006). Dil ve konuşma gelişimini kapsamlı şekilde ele alan test, üç alt testten oluşmaktadır: *Artikülasyon alt testi*, çocuğun konuşma seslerini doğru üretme becerisini değerlendirmektedir. Sözcük düzeyinde yapılan bu testte çocuk, toplamda 93 resmi adlandırmakta ve yanıtları doğru-yanlış olarak puanlanmaktadır. *İşitsel ayırt etme alt testi*, en az farklılık gösteren ses çiftleriyle (minimal çiftler) fonem ayrımını ölçmektedir. 24 minimal çiftten oluşan 48 resim içermekte ve çocuğun doğru sesleri algılayıp algılamadığını değerlendirmektedir. *Fonolojik analiz alt testi*, sürekli konuşma örnekleri üzerinden fonolojik süreçleri analiz etmektedir. Çocuk, resimleri açıklayarak konuşma örnekleri üretmekte ve sesletim kalıpları incelenmektedir. *SST testi*, çocukların konuşma gelişimini detaylı bir şekilde değerlendirmek üzere tasarlanmıştır; dil ve konuşma terapisinde sıklıkla kullanılmaktadır.

Ankara Artikülasyon Testi (AAT) (Ege vd., 2004), 2-12 yaş arasındaki çocukların Türkçedeki sesleri edinim ve kullanım becerilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilip standardize edilmiştir. AAT, çocukların kolaylıkla tanıyabileceği renkli resimler içermekte, Türkiye Türkçesindeki ünsüz sesleri, sözcük başı, sözcük sonu ve üç farklı sözcük içi konum olmak üzere toplam beş farklı pozisyonda değerlendirmektedir. Çocuğun resimden adlandırma üretimleri kaydedilmekte ve hatalar analiz edilerek belirlenen yaş normlarına göre puanlanmaktadır. Bu test, çocukların artikülasyon becerilerini sistematik olarak değerlendirmek için önemli bir araç olup uzmanlara dil gelişimi hakkında kapsamlı bilgiler sunmaktadır.

Dil Gelişimi Değerlendirme Envanteri (DİLTAR) (Topbaş vd., 2016), 18-35 aylık çocukların ifade edici dil becerilerini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ebeveyn raporuna dayalı olarak çocukların kendiliğinden ifade ettikleri sözcük sayısı ve sözcük kombinasyonlarının yaşlarına göre gecikip gecikmediğini tespit etmeyi hedeflemektedir. *DİLTAR*, içeriğindeki sözcük listesi, 14 farklı semantik kategoriden oluşmakta ve ebeveynler tarafından doldurulmaktadır. Bu envanter, çocukların ifade edici sözvarlıklarını ve basit tümce oluşturma becerilerini değerlendirmede kullanılmaktadır. Bu yolla, erken çocukluk döneminde dil gelişimini izlemek ve olası dil gecikmelerini erken dönemde tespit etmek amaçlanmaktadır. Elde edilen veriler, çocukların dil gelişim süreçlerini anlamada, gerekli müdahaleleri planlamada uzmanlara ve ebeveynlere rehberlik etmektedir. Bu envanter, çocukların dil gelişimini değerlendirmede pratik ve güvenilir bir araç olarak kabul edilmektedir.

Türkçe Okul Çağı Dil Gelişim Testi (TODİL), (Topbaş ve Güven, 2017), *Test of Language Development* (TOLD-P:4; Newcomer ve Hammill, 2008) testinin Türkçeye uyarlanmasıyla geliştirilmiştir. Bu test, 4-9 yaş arasındaki çocukların dil gelişimini kapsamlı bir şekilde değerlendirmek amacıyla tasarlanmış, gelişimsel, norm referanslı, standardize ve bireysel olarak uygulanan bir ölçme aracıdır. *TODİL*, çocukların dil gelişimini farklı boyutlarıyla ölçerek, dil gelişimi açısından güçlü ve zayıf yönlerini belirlemeyi ve gelişimsel dil bozukluğu olan çocukları ayırt etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, çocuğun akademik başarısının tahmini, dil bozukluğunun eşlik edebileceği gelişimsel gecikmenin belirlenmesi, zihinsel değerlendirmenin ihtiyaç olabileceği durumların tespiti, dikkat eksikliği ve öğrenme güçlüğü gibi olası nörogelişimsel farklılıklar açısından değerlendirmeye yönlendirme gibi durumlar için de kullanılabilir. *TODİL*, *Resim-Sözcük Dağılımı*, *İlişkili Sözcük Dağılımı*, *İfade Edici Sözcük Dağılımı*, *Dilbilgisel Anlama*, *Cümle Tekrarı*, *Biçimbilgisel Tamamlama*, *Sözcük Ayırt Etme*, *Sesbirimsel Analiz*, *Sözcük Sesletimi* olmak üzere toplam 9 alt testten oluşmaktadır. Bu alt testlerle çocukların, alıcı ve ifade edici dil becerileri, sözcük dağılımı, dilbilgisel anlama, cümle yapısı, fonolojik farkındalık ve artikülasyon gibi dil bileşenleri değerlendirilmektedir. Bu test, çocukların dil gelişimini kapsamlı bir şekilde değerlendirmek isteyen uzmanlar için önemli bir araçtır.

Türkçe İletişim Gelişimi Envanteri-II (TİGE-II), (Aksu Koç vd., 2019), 16-36 aylık çocukların dil gelişimini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçüm aracıdır. Bu envanter, çocukların sözcük bilgisi ve dil becerilerini ebeveyn raporlarına dayanarak değerlendirmektedir. Özellikle erken çocukluk dönemindeki dil gelişim düzeyini belirlemek ve olası dil gecikmelerini tespit etmek için kullanılmaktadır. TİGE-II, iki ana bölümden oluşmaktadır. Sözcük listesi bölümünde ebeveynler çocuklarının kullandığı sözcükleri işaretlemektedir. *Cümleler ve dil bilgisi bölümünde* ise çocukların cümle kurma ve dil bilgisi kullanma becerileri değerlendirilir. Bu testten elde edilen veriler, erken müdahale programlarının planlanmasında ve dil gelişimiyle ilgili araştırmalarda önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

YÖNTEM

2. Veri Setinin Oluşturulması

Çalışmada beş farklı dil ve konuşma gelişimi değerlendirme aracı (AAT, SST, TODİL, TİGE-II, DİLTAR) kullanılan sözcükler, Excel programında bir araya getirilerek bir derlem oluşturulmuştur. Derlemde yer alan toplam 670 sözcük, belirlenen dilbilimsel kriterler doğrultusunda analiz edilmiştir. Veri setine dâhil edilen sözcükler, ilgili değerlendirme araçlarının temel sözcük listeleri esas alınarak seçilmiştir. Çalışmada analiz edilen sözcükler, yalnızca temel ad sözcükler, sıfatlar ve eylemlerden oluşmuş, tek heceli sözcükler ve işlevsel sözcükler, kapsam dışında bırakılmıştır. Veri setindeki sözcükler aşağıdaki dilbilimsel özellikler açısından incelenmiştir;

2.1 Alıntıldığı Dil

Çalışmada yer alan sözcüklerin kökenleri belirlenerek her bir sözcüğün Türkçe kökenli mi, yoksa başka dillerden ödünçlenmiş mi olduğu analiz edilmiştir. Sözcüklerin etimolojik kökenleri, *Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük* gibi dilbilimsel kaynaklardan yararlanılarak sınıflandırılmıştır. Bu analiz, çocukların erken sözcük dağılımında yer alan kelimelerin kökensel çeşitliliğini ve Türkçe dışındaki dillerden alınan sözcüklerin değerlendirme araçlarındaki yaygınlığını ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çocukların dil edinim sürecinde, anadili söz varlığı genellikle en sık maruz kaldıkları sözcükler üzerinden şekillenmektedir. Ancak, modern Türkçede Arapça, Farsça, Fransızca ve İngilizce kökenli birçok ödünç sözcük bulunmaktadır ve bu sözcüklerin dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçlarında ne ölçüde yer aldığı bilinmemektedir.

2.2 Fonolojik Özellikler

Hece sayısı (Syllable number); veri setindeki sözcüklerin toplam hece sayısı belirlenmiştir. Sözcüklerin hece sayısı, çocukların dil edinim sürecinde kritik bir faktördür. Daha az hece içeren

sözcükler, genellikle erken dönemde edinilmekte ve üretimi daha kolay olmaktadır. Hece sayısı arttıkça sesletim ve bilişsel işleme yükü de artabilmektedir.

Hece yapısı (Syllable pattern); hece yapısı, sözcüklerin fonolojik karmaşıklığını belirleyen önemli bir özelliktir. Açık ve basit hece yapıları (söz gelimi, VCV, CVCV), çocuklar tarafından daha erken edinilirken kapalı ve karmaşık hece yapıları (sözgelimi, CVCCVC), daha geç öğrenilmekte ve üretimde zorluk yaratabilmektedir. Bu nedenle, veri setinde yer alan sözcüklerin hece yapıları sınıflandırılarak söz konusu araçlarda hangi hece yapılarının daha yaygın olduğu incelenmiştir.

Sözcük vurgusu (Word stress); veri setinde her bir sözcüğün vurgu almayan hecesi zayıf "weak (W)", vurgu alan hecesi ise güçlü "strong (S)" olarak belirlenmiş ve sözcükler WS, SW, WWS, vb. kodlarla sınıflandırılmıştır. Böylece, araçlarda kullanılan sözcüklerin ağırlıklı olarak hangi vurgu düzenine sahip olduğunu analiz etmek amaçlanmıştır. Türkçede sözcük vurgusu, güçlü ve anlam ayırt edici bir işleve sahiptir. Vurgunun sözcük içindeki konumu, sözcüğün anlamını değiştirebilmekte, sözcüğün algılanmasını, işlenmesini ve üretimini doğrudan etkileyebilmektedir (Kurada, 2018, s. 65). Bu nedenle, çocuklara yönelik dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçlarında yer alan sözcüklerin vurgu yapısını incelemek, hangi vurgu kalıplarının daha yaygın olduğunu belirlemek açısından önemlidir.

Hece/sözcük oranı (Syllable to word ratio); hece/sözcük oranı, çocukların dil ediniminde fonolojik karmaşıklık ve işitsel-işlemsel yük açısından önemli bir değişkendir. Daha fazla hece içeren sözcüklerin bilişsel işleme yükü daha yüksek olup edinimleri genellikle daha geç gerçekleşmektedir (Demuth, 2006, s. 132). Bu nedenle, değerlendirme araçlarında yer alan sözcüklerin hece/sözcük oranlarının incelenmesi, testlerin dil edinim süreçleriyle ne derece uyumlu olduğunu değerlendirmek açısından önemlidir. Çalışmada, farklı değerlendirme araçlarında kullanılan sözcüklerin ortalama hece sayıları ve hece/sözcük oranları analiz edilerek araçlar arasındaki fonolojik karmaşıklık düzeyleri karşılaştırılmıştır. Bu analiz, değerlendirme araçlarının yaşa uygunluğunu ve fonolojik işleme süreçleriyle olan uyumunu incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

2.3 Ortografi

Sözcük uzunluğu (Word length); veri setindeki her bir sözcüğün uzunluğu, toplam sesbirim sayısı (fonem) dikkate alınarak hesaplanmıştır. Sözcüksel edinimde sözcüğün uzunluğu önemli bir faktör olmaktadır ve çocuk dilinde ilk sözcükler genellikle kısadır. Sözcük uzunluğu, aynı zamanda dilin sözcüksel ve biçimsel yapılarını çözümleme becerisini de yansıtmaktadır. Daha uzun sözcükler, çocukların sözcük yapılarına dair daha gelişmiş bir dilbilgisi gerektirirken kısa sözcükler daha temel düzeydeki dil bilgilerini ölçmektedir. Dolayısıyla bu analiz, değerlendirme araçlarında kullanılan sözcüklerin uzunluk özelliklerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

2.4 Biçimbilimsel Özellikler

Sözcük türü (Word category); veri setindeki her bir sözcüğün dilbilgisel kategoriye göre (ad, sıfat, eylem vb.) sınıflandırılması yapılmıştır. Sözcük türü, dilbilimsel analizde, bir sözcüğün hangi dilbilimsel kategoride yer aldığını belirtmektedir. Çocukların dil edinim sürecinde farklı sözcük türlerini öğrenme hızları ve kullanım sıklıkları değişkenlik gösterebilmektedir. Söz gelimi, araştırmalar, erken dönemde adların eylemlere kıyasla daha baskın olduğunu göstermektedir (Gökmen, 2007, s. 29). Dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçlarında yer alan sözcüklerin sözcük türü açısından analiz edilmesi, araçlardaki sözcüklerin hangi sözcük türlerinden oluştuğunun belirlenmesi ve araçların yaşa uygun dil gelişimini yansıtıp yansıtmadığını değerlendirmek açısından önemlidir.

Kök yapısı (Root structure); veri setindeki sözcüklerin kök yapıları incelenerek ad kök mü, yoksa eylem kök mü olduğu belirlenmiştir. Kök yapısı, sözcüklerin dilbilgisel işlevini ve türetim süreçlerini anlamak açısından önemli bir değişkendir. Çocukların dil ediniminde ad kökleri, genellikle eylem

köklerinden önce öğrenilmekte ve erken sözcük dağarcığı büyük ölçüde adlardan oluşmaktadır. Bu nedenle, değerlendirme araçlarındaki sözcüklerin ad veya eylem köküne dayanıp dayanmadığını incelemek, bu testlerin erken dil gelişimiyle olan uyumunu değerlendirmek açısından önemlidir.

Türeme özellikleri; veri setindeki her bir sözcüğün türemiş sözcük olup olmadığı analiz edilmiştir. Bu analiz, çocukların dil edinim sürecinde kök sözcüklerin temel rolünü ve türemiş sözcüklerin biçimbilimsel farkındalık gelişimine katkısını anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

2.5 Semantik Özellikler

Sözcük sıklığı (Word frequency); veri setindeki her bir sözcüğün sıklığı *Türkçe Ulusal Derlemi*'yle (TNC, Aksan vd., 2016) belirlenmiştir. Dil edinimi sürecinde sözcüklerin sıklığı, çocukların sözcüklere maruziyetini ve bu sözcükleri edinme hızını etkileyen çok önemli bir faktördür. Sıklığı yüksek sözcükler, çocukların dil girdisinde daha fazla yer aldığından bu sözcüklerin öğrenilme olasılığı da artmaktadır. Ayrıca, yüksek sıklıktaki sözcükler zihinde daha kolay erişilebilir olup sözcük tanıma ve üretim süreçlerini de kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla sıklık değişkeninin, sözcüklerin işlenme sürecine etkisi göz önüne alınarak değerlendirme araçlarının dil gelişimiyle uyumluluğu, bu araçların çocukların günlük dil girdisiyle ne derece örtüştüğünü değerlendirmek amaçlanmıştır.

Semantik içerik (Semantic content); semantik içerik sözcüklerin anlam özelliklerini ve kavramsal kategorilerini belirlemektedir. Çocukların sözcük edinimi sürecinde hangi kavramları önce öğrendiği, hangi kategorilerin daha erken benimsendiği ve dil gelişimi sürecinde nasıl genelleştirildiği gibi konular, semantik içerik analizinde ele alınmaktadır. Bu analizde araçlarda yer alan sözcüklerin semantik içerikleri (hayvanlar, insanlar, mobilya, yiyecekler vb.) belirlenmiş, ayrıca soyut ya da somut olma durumları da incelenmiştir.

Semantik rol (Semantic role/Thematic role); semantik roller, bir tümcedeki öğelerin eylemle olan ilişkisini belirten anlamsal kategorilerdir. Bir başka deyişle, bir tümcedeki öğelerin etken, etkilenen, konu, hedef, araç vb. olmak üzere hangi işlevi yerine getirdiğini gösteren anlamsal etiketlerdir. Bu analiz, çocukların dildeki anlam ve kavram yapılarındaki farklı kategorilere ne kadar hâkim olduklarını incelemek açısından önemlidir. Türkçe değerlendirme araçlarında yaygın olarak sözcüklerin semantik içeriklerinin belirlendiği, ancak semantik rollerinin sınıflandırılmadığı gözlenmiştir. Bu nedenle, bu adı geçen analizde değerlendirme araçlarında yer alan sözcüklerin anlamsal rollerinin de belirlenmesi amaçlanmıştır.

Veri setindeki tüm sözcükler, yukarıda belirtilen dilbilimsel kriterler doğrultusunda analiz edildikten sonra beş dilbilim uzmanı tarafından kontrol edilmiştir. Uzmanlar arasındaki görüş birliği, Fleiss' Kappa (κ) testi kullanılarak değerlendirilmiş ve uzman görüşlerinin %98 oranında uyum sağladığı gözlemlenmiştir. Bu, kullanılan yöntem ve kriterlerin güvenilirliğini ve geçerliliğini desteklemektedir.

3. Veri Setinin Analizi

İlk aşamada, her bir değerlendirme aracında yer alan sözcüklerin biçimbilimsel, ortografik, fonolojik, semantik özellikleri belirlenmiş ve tanımlayıcı istatistikler (ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde dağılımları) hesaplanarak değerlendirme araçlarındaki sözcüklerin temel özellikleri tespit edilmiştir. Bu aşamada dilbilimsel özelliklerin araçlar arasında ortak ve farklı yönleri tespit edilmeye çalışılmıştır. İkinci aşamada, değerlendirme araçları arasında sözcüklerin dilbilimsel yapıları açısından anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla *varyans analizi (ANOVA)* (Field, 2024) kullanılmıştır. Testler arasındaki farkları değerlendirmek için öncelikle veri standardizasyonu gerçekleştirilmiştir. Her bir araçta analiz edilen sözcük sayıları farklı olduğundan doğrudan karşılaştırma yapmak yerine normalize edilmiş oranlar kullanılmıştır. ANOVA testi sonucunda $p < 0.05$ olan değişkenler için testler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu kabul edilmiştir. F-İstatistiği değerleri, değişkenlerin testler arasında farklılaşma düzeyini belirlemek için kullanılmıştır. Post-hoc (Tukey HSD) testiyle hangi testlerin birbirinden anlamlı

şekilde farklı olduğu tespit edilmiştir. Bu yöntemsel çerçeve, dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçlarında yer alan sözcüklerin, dilbilimsel özellikler bakımından kapsamlı bir şekilde incelenmesini ve testlerin dil yapısına uygunluk düzeylerinin belirlenmesini sağlamıştır. Metnin devamında her bir değerlendirme aracına ilişkin kapsamlı dilbilimsel analiz sonuçları sunulmuş, daha sonra istatistiksel bulgular verilmiştir.

4. Bulgular

4.1 Ankara Artikülasyon Testi (AAT)

Sözcüklerin alıntılıandığı dillerin dağılımı; Ankara Artikülasyon Testi'nde (AAT) yer alan 38 sözcük, kökenlerine göre incelendiğinde çoğunluğunun Türkçe kökenli olduğu görülmüştür. Sözcüklerin kökenlerine göre dağılımı, Türkçe: 15 sözcük, Arapça: 6 sözcük, Fransızca: 4 sözcük, Rumca: 3 sözcük, Farsça: 2 sözcük, Arapça-Farsça: 1 sözcük, Rusça: 1 sözcük şeklindedir. Bu bulgular, AAT'de yer alan sözcüklerin büyük çoğunluğunun yerel (Türkçe) kökenli olduğunu ve değerlendirme testinin Türkçe dil yapısına uygun sözcüklerden oluştuğunu göstermektedir.

Hece düzeni; AAT'de yer alan 38 sözcüğün hece yapıları değerlendirildiğinde en yaygın hece yapısının CVCV (kapalı-açık hece yapısı) olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, VCVC, CVCCV ve CVCVC gibi yapılar da sık karşılaşılan hece kalıpları arasındadır. Bahsi geçen dağılım, Türkçedeki tipik hece yapılarının çocuklara yönelik değerlendirme aracında nasıl yansıtıldığını göstermektedir. Ortalama hece sayısı 2,16 olarak belirlenmiştir (SD = 0.37). Ayrıca ortalama hece/sözcük oranı (syllable to word ratio) 0,39 olarak hesaplanmıştır.

Sözcüklerin vurgu yapısı; AAT'de yer alan sözcüklerin vurgu desenleri incelendiğinde en yaygın vurgunun WS (zayıf-güçlü) olduğu, yani vurgunun son hecede yer aldığı sözcük yapısı tespit edilmiştir. Bu gözlem, aynı zamanda değerlendirme aracında iki heceli sözcük dağılımının ağırlıklı olduğunu göstermektedir. Sözcüklerin 30'u WS, 5'i WWS ve 3'ü SW vurgusuna sahiptir.

Sözcüklerin sıklık analizi; Ankara Artikülasyon Testi'nde (AAT) yer alan sözcüklerin frekans dağılımı incelendiğinde sıklığı en yüksek sözcükler arasında *uçak* (8093), *kedı* (5985), *siyah* (7424), *bisiklet* (1667) ve *köfte* (1012) gibi sözcükler bulunmaktadır. Araçta yer alan ortalama sözcük sıklığı, 6043,63 olarak hesaplanmıştır (SD = 15194.20).

Sözcük uzunluğu; sözcüklerin uzunlukları incelendiğinde en kısa sözcüğün 3, en uzun sözcüğün ise 8 harfli olduğu tespit edilmiştir. Çoğunlukla 4-5 harften oluşan sözcükler baskın olup dil gelişimi sürecinde çocukların işleme kapasiteleri açısından önemli bir gösterge niteliği taşımaktadır. Ortalama sözcük uzunluğu, 5,53 olarak hesaplanmıştır (SD = 1.06).

Sözcük türü dağılımı; analiz edilen 38 sözcüğün sözcük türlerine göre dağılımı incelendiğinde çoğunlukla adlardan oluştuğu belirlenmiştir.

Biçimbilimsel analiz; Ankara Artikülasyon Testi'nde (AAT) yer alan 38 sözcüğün biçimbilimsel yapısı incelendiğinde 32 sözcüğün kök, 6 sözcüğün türemiş sözcük olduğu tespit edilmiştir. Bu dağılım, AAT'nin büyük ölçüde kök sözcüklerden oluştuğunu göstermektedir. Ayrıca, AAT'de tüm sözcüklerin ad kökünde olduğu gözlenmiştir.

Semantik analiz; sözcüklerin anlamsal içerikleri incelendiğinde en yaygın kategorilerin, hayvan isimleri (*kedı, köpek*), taşıtlar (*uçak, bisiklet*), yiyecekler (*köfte, süt*), renkler (*siyah, kırmızı*) olduğu görülmektedir. Sözcüklerin semantik rollerinin dağılımına bakıldığında ise *etken ve etkilenen kategorilerinin* öne çıktığı tespit edilmiştir.

4.2 Türkçe Sesletim-Sesbilgi Testi (SST)

Sözcüklerin alıntılıandığı dillerin dağılımı; SST'de yer alan 68 sözcük, kökenlerine göre incelendiğinde çoğunluğunun Türkçe kökenli olduğu görülmüştür. Sözcüklerin kökenlerine göre dağılımı; Türkçe: 35 sözcük, Arapça: 11 sözcük, Fransızca: 10 sözcük, Rumca: 3 sözcük, Farsça: 3 sözcük, İtalyanca: 2 sözcük, Arapça-Farsça: 1 sözcük, Rusça: 1 sözcük şeklindedir. Bu bulgular,

SST'de yer alan sözcüklerin büyük çoğunluğunun yerel (Türkçe) kökenli olduğunu ve değerlendirme testinin Türkçe dil yapısına uygun sözcüklerden oluştuğunu göstermektedir.

Hece düzeni; SST'de yer alan 68 sözcüğün hece yapıları incelendiğinde en yaygın hece yapısının CVCV olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra, CVCVC ve VCVCV gibi yapılar da sık karşılaşılan hece kalıpları arasındadır. Bu dağılım, testteki sözcüklerin hece düzeninin Türkçedeki tipik yapılarla uygun olduğunu göstermektedir. Ortalama hece sayısı, 2,42 olarak hesaplanmıştır (SD = 0.54). Ortalama hece/sözcük oranı ise 0,48 olarak tespit edilmiştir.

Sözcüklerin vurgu yapısı; SST'deki sözcüklerin vurgu desenleri incelendiğinde en yaygın vurgunun yine WS (zayıf-güçlü) olduğu tespit edilmiştir. Sözcüklerin 25'i WS, 8'i SW ve 5'i WWS vurgusuna sahiptir.

Sözcüklerin sıklık analizi; SST'de yer alan sözcüklerin frekans dağılımı incelendiğinde sıklığı en yüksek sözcükler arasında *kapı* (33446), *bebek* (8709), *araba* (14845) gibi sözcükler bulunmaktadır. Ortalama sözcük sıklığı, 8274,67 olarak hesaplanmıştır.

Sözcük uzunluğu; SST'de yer alan sözcüklerin uzunlukları incelendiğinde en kısa sözcüğün 3, en uzun sözcüğün ise 8 harfli olduğu görülmüştür. Çoğunlukla 4-6 birim uzunluğundaki sözcüklerin tercih edildiği tespit edilmiştir. Ortalama sözcük uzunluğu, 5,1 olarak hesaplanmıştır (SD = 1.22).

Sözcük türü dağılımı; SST'de yer alan sözcüklerin sözcük türlerine göre dağılımı incelendiğinde, çoğunlukla adlardan oluştuğu görülmüştür.

Biçimbilimsel analiz; SST'de yer alan 68 sözcüğün biçimbilimsel yapısı incelendiğinde 60 sözcüğün kök, 8 sözcüğün türemiş sözcük olduğu belirlenmiştir. Bu dağılım, SST'nin büyük ölçüde kök sözcüklerden oluştuğunu göstermektedir. Ayrıca, SST'de ad kök oranı %97,1, eylem kök oranı %2,9 olarak hesaplanmıştır.

Semantik analiz; SST'de yer alan sözcüklerin anlamsal içerikleri incelendiğinde en yaygın kategorilerin, mobilyalar (*kapı, masa*), insanlar (*bebek, anne*) ve taşıtlar (*araba*) olduğu görülmüştür. Sözcüklerin semantik rollerinin dağılımına bakıldığında ise *etken ve etkilenen kategorilerinin* öne çıktığı tespit edilmiştir.

4.3 Dil Gelişimi Değerlendirme Envanteri (DİLTAR)

Sözcüklerin alıntılıandığı dillerin dağılımı; DİLTAR'da analiz edilen 194 sözcük, kökenlerine göre incelendiğinde çoğunluğunun Türkçe kökenli olduğu görülmüştür. Sözcüklerin kökenlerine göre dağılımı, Türkçe: 112 sözcük, Arapça: 34 sözcük, Fransızca: 20 sözcük, Rumca: 10 sözcük, Farsça: 8 sözcük, İtalyanca: 6 sözcük, Arapça-Farsça: 3 sözcük, Rusça: 1 sözcük şeklindedir. Bu bulgular, DİLTAR'da yer alan sözcüklerin büyük çoğunluğunun yerel (Türkçe) kökenli olduğunu ve değerlendirme testinin Türkçe dil yapısına uygun sözcüklerden oluştuğunu göstermektedir.

Hece düzeni; DİLTAR'da analiz edilen 194 sözcüğün hece yapıları incelendiğinde, en yaygın hece yapısının CVCV olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra, CVCVC ve VCVC gibi yapılar da sık karşılaşılan hece kalıpları arasındadır. Bu dağılım, testteki sözcüklerin hece düzeninin Türkçedeki tipik yapılarla uygun olduğunu göstermektedir. Ortalama hece sayısı, 2,38 olarak hesaplanmıştır (SD = 0.62). Ortalama hece/sözcük oranı ise 0,47 olarak tespit edilmiştir.

Sözcüklerin vurgu yapısı; DİLTAR'daki sözcüklerin vurgu desenleri incelendiğinde en yaygın vurgunun WS (zayıf-güçlü) olduğu tespit edilmiştir. Sözcüklerin 132'si WS, 48'i SW ve 14'ü WWS vurgusuna sahiptir.

Sözcüklerin sıklık analizi; DİLTAR'da yer alan sözcüklerin sıklık dağılımı incelendiğinde sıklığı en yüksek sözcükler arasında *ekmek* (40233), *kapı* (33446), *kadın* (77944) gibi sözcükler bulunmaktadır. Ortalama sözcük sıklığı, 12475,34 olarak hesaplanmıştır.

Sözcük uzunluğu; DİLTAR'da yer alan sözcüklerin uzunlukları incelendiğinde en kısa sözcüğün 3, en uzun sözcüğün ise 9 harfli olduğu görülmüştür. Çoğunlukla 4-6 birim uzunluğundaki

sözcüklerin tercih edildiği tespit edilmiştir. Ortalama sözcük uzunluğu, 5,2 olarak hesaplanmıştır (SD = 1.29).

Sözcük türü dağılımı; DİLTAR'da yer alan sözcüklerin sözcük türlerine göre dağılımı incelendiğinde çoğunlukla adlardan oluştuğu görülmüştür.

Biçimbilimsel analiz; DİLTAR'da yer alan 194 sözcüğün 172'si kök, 22'i türemiş sözcüktür. Bu dağılım, DİLTAR'ın büyük ölçüde kök sözcüklerden oluştuğunu göstermektedir. Ayrıca DİLTAR'da ad kök oranı %98,4, eylem kök oranı %1,6 olarak hesaplanmıştır.

Semantik analiz; DİLTAR'da yer alan sözcüklerin anlamsal içerikleri incelendiğinde en yaygın kategorilerin gıdalar (*ekmek, peynir*), taşıtlar (*araba, otobüs*), ve mobilyalar (*masa, sandalye*) olduğu görülmüştür. Sözcüklerin semantik rollerinin dağılımına bakıldığında ise *etken ve etkilenen kategorilerinin* öne çıktığı tespit edilmiştir.

4.4 Türkçe Okul Çağı Dil Gelişim Testi (TODİL)

Sözcüklerin alıntılıandığı dillerin dağılımı; TODİL'de yer alan 23 sözcük, kökenlerine göre incelendiğinde çoğunluğunun Türkçe kökenli olduğu görülmüştür. Sözcüklerin kökenlerine göre dağılımı, Türkçe: 15 sözcük, Arapça: 4 sözcük, Fransızca: 2 sözcük, Farsça: 1 sözcük, İtalyanca: 1 sözcük şeklindedir. Bu bulgular, TODİL'de yer alan sözcüklerin büyük çoğunluğunun yerel (Türkçe) kökenli olduğunu ve değerlendirme testinin Türkçe dil yapısına uygun sözcüklerden oluştuğunu göstermektedir.

Hece düzeni; TODİL'de yer alan 23 sözcüğün hece yapıları incelendiğinde en yaygın hece yapısının CVCVC olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra, CVCV ve VCVC gibi yapılar da sık karşılaşılan hece kalıpları arasındadır. Bu dağılım, testteki sözcüklerin hece düzeninin Türkçedeki tipik yapılarla uygun olduğunu göstermektedir. Ortalama hece sayısı, 2,13 olarak hesaplanmıştır (SD = 0.34). Ortalama hece/sözcük oranı ise 0,46 olarak tespit edilmiştir.

Sözcüklerin vurgu yapısı; TODİL'deki sözcüklerin vurgu desenleri incelendiğinde en yaygın vurgunun WS (zayıf-güçlü) olduğu tespit edilmiştir. Sözcüklerin 16'sı WS, 5'i SW ve 2'si WWS vurgusuna sahiptir.

Sözcüklerin sıklık analizi; TODİL'de yer alan sözcüklerin frekans dağılımı incelendiğinde sıklığı en yüksek sözcükler arasında *saat* (38658), *kalem* (7815), *ayna* (4879) gibi sözcükler bulunmaktadır. Ortalama sözcük sıklığı, 9483,35 olarak hesaplanmıştır.

Sözcük uzunluğu; TODİL'de yer alan sözcüklerin uzunlukları incelendiğinde en kısa sözcüğün, 3, en uzun sözcüğün ise 6 harfli olduğu görülmüştür. Çoğunlukla 4-5 birim uzunluğundaki sözcüklerin tercih edildiği tespit edilmiştir. Ortalama sözcük uzunluğu 4,57 olarak hesaplanmıştır (SD = 0.83).

Sözcük türü dağılımı; TODİL'de yer alan sözcüklerin sözcük türlerine göre dağılımı incelendiğinde çoğunlukla adlardan oluştuğu görülmüştür.

Biçimbilimsel analiz; TODİL'de bulunan 23 sözcüğün 21'i kök, 2'si türemiş sözcüktür. Bu dağılım, TODİL'in büyük ölçüde kök sözcüklerden oluştuğunu göstermektedir. Ayrıca TODİL'de ad kök oranı %95,7, eylem kök oranı ise %4,3 olarak hesaplanmıştır.

Semantik analiz; TODİL'de yer alan sözcüklerin anlamsal içerikleri incelendiğinde en yaygın kategorilerin mobilyalar (*ayna, masa*), yazı araçları (*kalem*), ve zaman göstergeleri (*saat*) olduğu görülmüştür. Sözcüklerin semantik rollerinin dağılımına bakıldığında ise *etken ve etkilenen kategorilerinin* öne çıktığı tespit edilmiştir.

4.5 Türkçe İletişim Gelişimi Envanteri-II (TİGE-II)

Sözcüklerin alıntılıandığı dillerin dağılımı; TİGE II'de yer alan 347 sözcük, kökenlerine göre incelendiğinde çoğunluğunun Türkçe kökenli olduğu görülmüştür. Sözcüklerin kökenlerine göre

dağılımı; Türkçe: 228 sözcük, Arapça: 58 sözcük, Fransızca: 40 sözcük, Rumca: 10 sözcük, Farsça: 5 sözcük, İtalyanca: 4 sözcük, Arapça-Farsça: 2 sözcük şeklindedir. Bu bulgular, TİGE II'de yer alan sözcüklerin büyük çoğunluğunun yerel (Türkçe) kökenli olduğunu ve değerlendirme testinin Türkçe dil yapısına uygun sözcüklerden oluştuğunu göstermektedir.

Hece düzeni; TİGE II'de yer alan 347 sözcüğün hece yapıları incelendiğinde en yaygın hece yapısının CVCVCV olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra, CVCV ve VCVC gibi yapılar da sık karşılaşılan hece kalıpları arasındadır. Bu dağılım, testteki sözcüklerin hece düzeninin Türkçedeki tipik yapılara uygun olduğunu göstermektedir. Ortalama hece sayısı 2,25 olarak hesaplanmıştır (SD = 0.42). Ortalama hece/sözcük oranı 0,48 olarak tespit edilmiştir.

Sözcüklerin vurgu yapısı; TİGE II'deki sözcüklerin vurgu desenleri incelendiğinde en yaygın vurgunun WS (zayıf-güçlü) olduğu tespit edilmiştir. Sözcüklerin 232'si WS, 95'i SW ve 20'si WWS vurgusuna sahiptir.

Sözcüklerin sıklık analizi; TİGE II'de yer alan sözcüklerin frekans dağılımı incelendiğinde sıklığı en yüksek sözcükler arasında *saat* (38658), *kalem* (7815), *masa* (13993) gibi sözcükler bulunmaktadır. Ortalama sözcük sıklığı, 8573,89 olarak hesaplanmıştır.

Sözcük Uzunluğu; TİGE II'de yer alan sözcüklerin uzunlukları incelendiğinde en kısa sözcüğün 3 harfli, en uzun sözcüğün ise 9 harfli olduğu görülmüştür. Çoğunlukla 4-6 birim uzunluğundaki sözcüklerin tercih edildiği tespit edilmiştir. Ortalama sözcük uzunluğu, 5,34 olarak hesaplanmıştır (SD = 1.11).

Sözcük Türü Dağılımı; TİGE II'de yer alan sözcüklerin sözcük türlerine göre dağılımı incelendiğinde çoğunlukla adlardan oluştuğu görülmüştür.

Biçimbilimsel Analiz; TİGE II'de yer alan 347 sözcüğün 315'i kök, 32'si türemiş sözcüktür. Bu dağılım, TİGE II'nin dilbilimsel analizinde kök sözcüklerin baskın olduğunu, ancak türemiş sözcüklerin de önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Ayrıca TİGE II'de ad kök oranı %98,8, eylem kök oranı %1,2 olarak hesaplanmıştır.

Semantik Analiz; TİGE II'de yer alan sözcüklerin anlamsal içerikleri incelendiğinde en yaygın kategorilerin, mobilyalar (*ayna, masa*), yazı araçları (*kalem*), ve zaman göstergeleri (*saat*) olduğu görülmüştür. Sözcüklerin semantik rollerinin dağılımına bakıldığında ise etken ve etkilenen kategorilerinin öne çıktığı tespit edilmiştir. Tüm betimleyici analizlere ilişkin veriler Tablo 1'de özetlenmiştir.

4.6 Değerlendirme Araçları Arasında Karşılaştırma: İstatistiksel Bulgular

Sözcüklerin analizinde, testler içindeki toplam sözcük sayılarındaki farklılıklar dikkate alınarak normalize edilmiş oranlarla karşılaştırmalar yapılmıştır. Kök sözcük oranı açısından testler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark gözlenmiştir (F = 10.28; p= 0.004). AAT'nin, %100 kök sözcük oranıyla diğer testlerden anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Türemiş sözcük oranları arasında da istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur (F = 8.47; p = 0.007). TODİL'in, %4,3 oranıyla diğer testlere göre daha yüksek türemiş sözcük oranına sahip olduğu gözlenmiştir. Ortalama sözcük sıklığı açısından da testler arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir (F = 7.91; p = 0.012). DİLTAR, normalize edilmiş sıklık açısından diğer testlerden anlamlı şekilde yüksek değerlere sahiptir. Ortalama sözcük uzunluğu açısından da testler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (F = 6.72; p = 0.015). En kısa ortalama sözcük uzunluğuna sahip olan aracın, TODİL olduğu gözlenmiştir. Ortalama hece sayısı da testler arasında anlamlı bir fark göstermiştir (F = 5.13; p = 0.021). SST'nin en yüksek, TODİL'in en düşük hece sayısına sahip olduğu tespit edilmiştir. Değerlendirme araçları arasındaki bu istatistiksel farkların yanı sıra, tüm testlerde ağırlıklı olarak Türkçe kökenli sözcüklerin yer aldığı gözlenmiştir. Biçimbilimsel açıdan sözcük türlerinin çoğunlukla adlardan oluştuğu belirlenmiştir. Semantik analizde ise değerlendirme araçlarında anlamsal roller açısından tematik olarak hep etken ve etkilenen rollerinin ağırlıklı olduğu görülmüştür. Araçlar arasında

fonolojik açıdan en dikkat çeken ortak özellik ise tutarlı olarak sözcük vurgusunun WS (zayıf-güçlü) olmasıdır.

Tablo 1. Dil ve konuşma değerlendirme araçlarında yer alan sözcüklerin dilbilimsel analizleri

Test Adı-Yaş/ay aralığı	Sözcük Sayısı	Yaygın Hece Yapısı	Ortalama Hece Sayısı	Hece/Sözcük Oranı	Ortalama Sözcük Sıklığı
AAT (2-12 yaş)	38	CVCV	2,16	0,39	6043
SST (2-8 yaş)	68	CVCV	2,42	0,48	8274
DİLTAR (18-36 ay)	194	CVCV	2,38	0,47	12475
TODİL (4-9 yaş)	23	CVCVC	2,13	0,46	9483
TİGE-II (16-36 ay)	347	CVCVC	2,25	0,48	8573
	Ort. Sözcük Uzun.	Kök Sözcük Sayısı	Türemiş Sözcük Sayısı	Ad/Kök Oranı	Eylem/Kök Oranı
AAT (2-12 yaş)	5,53	32	6	100	0
SST (2-8 yaş)	5,1	60	8	97,1	2,9
DİLTAR (18-36 ay)	5,2	172	22	98,4	1,6
TODİL (4-9 yaş)	4,57	21	2	95,7	4,3
TİGE-II (16-36 ay)	5,34	315	32	98,8	1,2

TARTIŞMA

Bu araştırmada, çocuklara yönelik Türkçe dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçlarında yer alan sözcüklerin dilbilimsel özellikleri kapsamlı bir şekilde ve karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Türkiye’de klinik ve akademik amaçlı yaygın olarak kullanılan dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçları, çocukların dil ve konuşma edinimi süreçlerini değerlendirmek amacıyla farklı yaş grupları ve gelişim düzeylerine göre tasarlanmış standardize testlerdir. Bu çalışma Türkçe dil ve konuşma gelişimini değerlendiren araçların içerdiği sözcük yapılarının dilbilimsel açıdan ne derece tutarlı olduğunu değerlendirmeyi amaçlamıştır. Bu kapsamda araçlarda yer alan sözcükler; *biçimbilimsel (sözcük kategorisi, kök yapısı, türetim özellikleri)*, *ortografik (ortalama sözcük uzunluğu)*, *fonolojik (hece yapısı, hece sayısı, hece/sözcük oranı, sözcük vurgusu yapısı)*, *semantik özellikleri (semantik içerik, semantik rol, sözcük sıklığı)* ve *alıntılandığı dil* açısından incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular hem bireysel testler düzeyinde hem de testler arası kıyaslamalar açısından önemli sonuçlar ortaya koymuştur.

AAT’de analiz edilen 38 sözcük, özellikle hayvan isimleri gibi çocukların çevresel dünyasında sık duyduğu kategorilere odaklanmıştır. En yaygın hece yapısının CVCV olması, Türkçedeki tipik fonolojik yapıya uygunluğu yansıtırken ortalama hece sayısının ve hece/sözcük oranının düşük olması, bu testin çocukların algısal ve üretimsel becerilerine uygun tasarlandığını göstermektedir. Sözcüklerin tamamının ad kökünden oluşması ve türemiş sözcüklerin oranının sınırlı olmasının, bu aracın temel olarak konuşma sesini/artikülasyon becerilerini değerlendirmesi ve yapısal çeşitlilikten çok bir fonemin farklı pozisyonlarda olacak şekilde incelenmesine odaklanan bir test olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Ancak, testin hedef yaş aralığı (2-12) göz önüne alındığında değerlendirme aracında yer alan sözcüklerin yapısal çeşitliliğinin sınırlı olduğu da dikkat çekmektedir. Ortalama sözcük uzunluğunun 5.53 olması, dil gelişimi sürecinde erken dönemde edinilmesi beklenen orta uzunluktaki sözcüklerin testte yer aldığını ortaya koymaktadır. Ancak, testte kullanılan sözcüklerin diğer araçlarla karşılaştırıldığında sıklık açısından en düşük değere sahip olması, testin çocukların günlük dil girdisiyle tam anlamıyla örtüşmeyebileceğini düşündürmektedir.

2-8 yaş aralığını hedefleyen SST testinde yer alan 68 sözcüğün büyük çoğunluğunun CVCV yapısına sahip olması, fonolojik karmaşıklığın minimal düzeyde tutulduğunu ve dolayısıyla testin, çocukların dil üretim becerilerini daha iyi yansıtmayı hedeflediğini göstermektedir. Bu durumun da testin artikülasyon/ konuşma sesi değerlendirme odaklı bir test olmasından kaynaklı olduğu gözlenmektedir. Ortalama hece sayısının diğer testlere göre daha yüksek olması (2.42), testin fonolojik karmaşıklık açısından da zengin bir yapı sunduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, ad kök oranının %97,1 olması, testteki sözcüklerin büyük ölçüde temel adlardan oluştuğunu ve dil edinimi sürecindeki ad baskınlığını göz önüne aldığını göstermektedir. Araçta yer alan türemiş sözcük oranının düşük olması (%2,9), aracın öncelikli olarak -biçimbirimsiz kök halde sözcük üretimi açısından- konuşma sesi değerlendirilme hedefiyle uyumlu görünmektedir. Bununla birlikte, semantik kategorilerde mobilya kategorisi, önemli bir ağırlığa sahip gibi görünse de bu durumun sözcüklerin semantik kapsamını daraltmak yerine çocukların günlük yaşantılarında sık karşılaştıkları objelere vurgu yapmanın amaçlandığı düşünülmektedir. DİLTAR'da analiz edilen 194 sözcüğün çoğunluğunun CVCV hece yapısında olması, Türkçedeki fonolojik yapıların temel özelliklerini yansıtmaktadır. Ortalama hece sayısının 2.38 ve türemiş sözcük oranının diğer testlere göre daha yüksek (%11,3) olması, bu testin çocukların dilbilgisel türetme becerilerini de kapsayan bir yapı sunduğunu göstermektedir. Yiyecekler kategorisinin en yaygın semantik kategori olması, erken çocukluk dönemindeki temel kavramların hedeflendiğini düşündürmektedir. Sözcüklerin sıklığının diğer testlere kıyasla oldukça yüksek olması, bu testin 18-36 ay arası çocukların günlük yaşamlarındaki dil girdisiyle daha iyi örtüştüğünü ortaya koymaktadır. TODİL'de analiz edilen 23 sözcük, sınırlı sayıda sözcük içermesine rağmen, fonolojik açıdan farklılık gösteren CVCVCV yapısıyla dikkat çekmektedir. Ortalama sözcük uzunluğunun (4.57) diğer testlere göre daha kısa olması, okul çağına yanı sıra daha erken yaş grubundaki çocukların da dil becerilerini değerlendirme amacıyla tasarlandığını düşündürmektedir. Bununla birlikte, %95,7 ad kök oranı ve %4,3 eylem kök oranıyla analiz edilen değerlendirme araçları içinde en fazla eylem kök sözcüğe sahip olduğu gözlenmiştir. Bu yönüyle de testin, dilbilgisel çeşitlilik açısından daha geniş bir kapsam sunduğuna işaret etmektedir. Semantik kategoriler açısından SST gibi TODİL'de de mobilya kategorisinin en yaygın semantik kategori olması, testin çocukların günlük yaşamlarında sık karşılaştığı nesnelere dayalı bir içerik sunduğunu ortaya koymaktadır. Son olarak, TİGE-II'de analiz edilen 347 sözcük, sayıca geniş kapsamlı bir sözcük havuzuna sahip olmasıyla diğer testlerden ayrılmaktadır. En yaygın hece yapısının CVCVCV olması ve ortalama hece sayısının (2,25) diğer testlerle paralel bir şekilde orta düzeyde bulunması, testin hem fonolojik karmaşıklığı hem de dil üretim becerilerini değerlendirmeye son derece elverişli olduğunu göstermektedir. Sözcüklerin sıklık değerlerinin yüksekliği (ortalama: 8573), testin erken dönemdeki çocukların günlük dil girdisiyle güçlü bir ilişki kurduğunu düşündürmektedir. Türemiş sözcük oranının %9,2 olması, bu testin dilbilgisel çeşitlilik açısından daha kapsamlı bir yapı sunduğunu göstermektedir.

Bu araştırmada, AAT ve SST gibi testlerin temel olarak artikülasyon/konuşma sesi değerlendirme amacı taşıdığı görülmekteyken TİGE-II gibi daha geniş kapsamı olan testlerin, dil becerilerinin çeşitli boyutlarını ele aldığı saptanmıştır. Ancak, testlerin genel olarak çoğunlukla ad sözcüklere odaklandığı, eylem ve sıfat kullanımının görece sınırlı olduğu dikkat çekmiştir. Bu durum, çocukların dil gelişiminin farklı boyutlarının yeterince ölçülmediği görüşünü destekleyebilir. Diğer yandan, beş farklı değerlendirme aracında yer alan sözcüklerin büyük çoğunluğunun Türkçe kökenli olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, söz konusu araçların yerel dil yapısına uygun biçimde tasarlandığını ve Türkçenin doğal söz varlığını yansıttığını göstermektedir. Değerlendirme araçlarının tümü fonolojik açıdan incelendiğinde hece/sözcük oranları ve en yaygın hece yapıları, araçlarda yer alan sözcüklerin fonolojik karmaşıklık düzeylerini ortaya koymuştur. Çalışmada, tüm testlerde Türkçe için tipik olan CVCV hece yapısının baskın olduğu görülmüştür. Bu sonuç, çocukların erken dönemde kolay algılayıp üretme eğiliminde oldukları basit hece yapılarının değerlendirme araçlarında tutarlı bir şekilde yer aldığını göstermektedir. Ancak, SST'de daha karmaşık hece yapılarının (VCVCV gibi) da bulunması, bu testin dil işleme yükünü diğer testlere kıyasla arttırabileceğini düşündürmektedir. Biçimbilimsel açıdan incelendiğinde araçlardaki

ortalama sözcük uzunlukları 4.57 ile 5.53 arasında değişmektedir. Bu, Türkçede sıkça kullanılan kısa ve orta uzunluktaki sözcüklerin çocuklar için uygunluğunu göstermektedir. Sözcük uzunluğundaki farklılıklar, testlerin hedefledikleri yaş gruplarının dil gelişimi düzeyleriyle uyumlu olabilecek şekilde düzenlenmiş olabilir. Testlerin tamamı, sözcük uzunluğu açısından Türkçenin genel ortografik yapısını yansıtırken daha kısa sözcüklerin erken dil edinim sürecine uygun olarak ağırlıklı tercih edildiği anlaşılmaktadır. Diğer yandan, kök ve türemiş sözcük oranlarındaki farklılıklar, değerlendirme araçlarının biçimbilimsel çeşitliliğini yansıtmaktadır. DİLTAR'ın diğer testlere kıyasla daha yüksek türemiş sözcük oranına sahip olması, bu aracın çocukların daha ileri düzeydeki morfolojik farkındalığını ölçme potansiyelini göstermektedir. Bununla birlikte, genel olarak kök sözcüklerin ve adların baskın olması, testlerin erken çocukluk dönemi dil edinimi hedeflerine uygun olduğunu desteklemektedir. Semantik açıdan bakıldığında araçların çoğunlukla etken ve etkilenen rollerine odaklandığını göstermiştir. Bu durum, çocukların günlük yaşamda karşılaştıkları temel sözcük kategorilerinin dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçlarında yer bulduğunu göstermektedir. Sözelimi, DİLTAR'ın yiyecekler kategorisine yoğunlaşması, bu testin çocukların temel ihtiyaçlarını ifade etme becerisini değerlendirme amacını yansıtmaktadır. Bununla birlikte, düşük sıklıktaki sözcüklerin de yer aldığı testlerin, çocukların daha karmaşık dil yapılarını anlamaları ve kullanmaları için fırsat sağlayabileceği öne sürülebilir.

Normalize edilmiş verilerle yapılan istatistiksel analizlerde, araçlar arasında kök-türemiş sözcük oranları, sözcük uzunlukları ve sıklıkları gibi birçok ölçütte anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Bu farklılıklar, her bir aracın kendi hedeflediği değerlendirme alanına özgü bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Söz konusu bulgular, analiz edilen dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçlarının çocukların dil ve konuşma edinimi süreçlerini değerlendirmede önemli birer araç olduğunu desteklemektedir. Ancak, bu araçların dilbilimsel özelliklerinin daha kapsamlı analizlerle desteklenmesi ve dil edinim süreçlerine uygunluğunun artırılması gerektiği sonucuna varılabilir.

SONUÇ

Bu araştırmada, Türkçe dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçlarının dilbilimsel özellikleri kapsamlı bir şekilde analiz edilerek çocukların dil edinim süreçleriyle uyumlulukları değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulguları, analiz edilen araçların genel olarak çocukların dil ve konuşma gelişimini değerlendirmeye yönelik uygun özelliklere sahip olduğunu göstermektedir. Değerlendirme araçlarında yer alan sözcüklerin, çoğunlukla Türkçe kökenli olması, araçların yerel dil yapısına uygun olarak tasarlandığını ve kültürel bağlamı yansıttığını ortaya koymaktadır. Fonolojik özellikler açısından araçlardaki sözcüklerin, Türkçe için tipik olan CVCV ve CVCVC hece yapılarında yoğunlaştığı ve çocukların erken dil işleme becerilerini destekleyecek şekilde düzenlendiği gözlenmiştir. Biçimbilimsel açıdan, testlerdeki sözcüklerin çoğunlukla kök sözcüklerden oluştuğu ve türemiş sözcüklerin sınırlı olduğu dikkat çekmiştir. Bu durum, testlerin erken dönemde dil edinimine yönelik temel dil becerilerini ölçmeye odaklandığını göstermektedir. Ancak, türemiş sözcük oranlarının sınırlı olması, çocukların daha ileri düzey dil becerilerinin değerlendirilmesi açısından bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Benzer şekilde, testlerin büyük ölçüde ad köklerine odaklanması, eylem ve sıfat gibi diğer sözcük türlerinin değerlendirilmesine daha az yer verildiğini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, araçların biçimbilimsel çeşitlilik açısından geliştirilme potansiyeline işaret etmektedir. Semantik özellikler açısından, araçlardaki sözcüklerin büyük ölçüde çocukların günlük yaşamında sık karşılaştıkları nesne ve kavramlara odaklandığı belirlenmiştir. Araçlarda yer alan sözcüklerin sıklık analizi, çocukların dil girdisiyle uyumlu bir yapı sunduğunu ortaya koysa da bazı testlerde sıklığı düşük sözcüklerin yer alması, dil becerilerinin farklı düzeylerini ölçme potansiyeline işaret edebilir. Sonuç olarak, bu araştırma, Türkçe dil ve konuşma gelişimi değerlendirme araçlarının dilbilimsel özelliklerini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Gelecekteki dil ve konuşma gelişimi tarama/değerlendirme araçlarında sözcüklerin biçimbilimsel ve semantik çeşitliliğinin artırılmasının, dil edinim süreçlerinin daha kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesine katkı sağlayacağı, fonolojik özelliklerin

çeşitlendirilmesinin özellikle farklı yaş gruplarındaki çocukların fonolojik farkındalık becerilerinin daha hassas şekilde ölçülmesine olanak tanıyacağı öngörülmektedir. Sonuç olarak bu araştırmadan elde edilen bulgular, Türkçe dil ve konuşma gelişimi araçlarının genel olarak çocuk dilini ve konuşmasını çeşitli yönleriyle ölçmeye elverişli olduğunu, ancak bazı alanlarda geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Biçimbilimsel ve semantik çeşitliliğin artırılması, araçların çocukların dil gelişimine daha geniş bir perspektiften bakmasını sağlayabilir. Ayrıca, hece yapıları ve vurgu desenlerinin daha karmaşık hâle getirilmesi, çocukların fonolojik farkındalığını daha iyi ölçme potansiyeli sunabilir.

Extended Summary

Evaluating children's language development is crucial for the early detection of potential language delays or disorders. To achieve this, various standardized speech and language assessment tools are widely used in clinical and research settings. These tools are designed to measure whether children exhibit age-appropriate language skills and provide valuable insights for clinicians and researchers. Particularly in early childhood, such assessments play a key role in understanding the language acquisition process and developing appropriate intervention programs. However, the effectiveness of these tools is directly related to the linguistic properties of the words they contain and how well they align with language development processes. Vocabulary acquisition is one of the fundamental components of language development. From birth, infants are exposed to linguistic input and begin to recognize sounds and words. The first words typically emerge between 12 and 18 months, with a significant expansion of vocabulary between ages 2 and 3. By the ages of 3 to 5, children start using learned words within sentence structures, and by 4 to 5 years, they are expected to have acquired the basic components of language. The linguistic characteristics of words play a critical role in shaping language acquisition. Morphological structures influence grammatical development, orthographic properties contribute to early literacy skills, and phonological features provide insights into how children process words. Additionally, word frequency is a crucial factor, as children tend to learn high-frequency words earlier. Despite the importance of these factors, no comparative linguistic analysis has been conducted on the words used in Turkish speech and language assessment tools. This study systematically examines the linguistic properties of words in these tools to enhance their scientific validity and alignment with language acquisition processes.

Purpose: Current study aims to provide a comprehensive linguistic analysis of the words included in standardized assessment tools used for evaluating speech and language development in Turkish-speaking children. The selection of words in such tools plays a crucial role in determining their validity and reliability, making it essential to investigate their linguistic properties. By analyzing the morphological, orthographic, phonological, semantic, and etymological characteristics of these words, this study seeks to highlight patterns that influence test structure and performance, contributing to a more refined approach to language assessment in Turkey.

Methods: A total of 670 words were examined from five widely used assessment tools: Ankara Artikülasyon Testi (AAT), Sesletim-Sesbilgisi Testi (SST), Türkçe Okulçağı Dil Gelişimi Testi (TODİL), Türkçe İletişim Gelişimi Envanteri (TİGE-II), and Dil Gelişimi Değerlendirme Envanteri (DİLTAR). The words were analyzed according to their morphological features (word categories, root structure, derivational properties), orthographic properties (word length), phonological structure (syllable types, number of syllables, stress patterns), and semantic aspects (semantic categories, roles, and word frequency). Additionally, their etymological origins were investigated to determine the proportion of Turkish-origin words versus loanwords. The analysis was conducted using linguistic annotation and computational frequency methods, and inter-rater reliability was ensured through expert validation.

Results: Findings reveal that all the assessment tools predominantly include Turkish-origin words, supporting the idea that these tests are constructed to reflect the natural linguistic environment of Turkish-speaking children. Phonological analysis highlights a preference for simple

syllable structures, particularly CVCV, which aligns with early language development patterns. The prevalence of root words and the limited use of derivational morphology suggest that these tests focus on assessing fundamental language skills rather than more complex lexical processing abilities. Furthermore, the average word length was found to be within the short to medium range, indicating an alignment with the developmental stages of the target age groups. Semantic analysis showed that the selected words emphasize categories frequently encountered in children's daily lives, such as common objects, actions, and family members, which enhances the ecological validity of these assessments.

Results and Discussion: The differences observed among the assessment tools suggest that each test has been designed with distinct objectives, catering to different aspects of speech and language evaluation. While some tools prioritize articulation and phonological processing, others focus on lexical and morphosyntactic development. This variation underscores the need for a more standardized approach to word selection in Turkish speech and language assessments to ensure greater comparability across different tools. Additionally, future test development may benefit from incorporating a wider range of morphological structures and semantic categories to provide a more comprehensive assessment of children's linguistic abilities. In conclusion, this study contributes to strengthening the scientific foundation of Turkish speech and language assessment tools by systematically analyzing the linguistic properties of the words they contain. The findings offer valuable insights for test developers, clinicians, and researchers by shedding light on the linguistic structures that shape assessment outcomes. By emphasizing the importance of linguistic considerations in test design, this research provides recommendations for future assessment development, ultimately aiming to enhance the reliability and effectiveness of speech and language evaluation practices in Turkey.

KAYNAKÇA

- Aksan, Y., Aksan, M., Özel, S. A., Yilmazer, H., Demirhan, U. U., Mersinli, Ü., & Altunay, S. (2016). *Web tabanlı Türkçe ulusal derlemi (TUD)*. Proceedings of the 16th Academic Computing Conference, 723–730.
- Aksu Koç, A., Küntay, A. C., Acarlar, F., Topbaş, S. S., & Maviş, İ. (2019). *Türkçe İletişim Gelişimi Envanteri (TİGE) El Kitabı*. Detay Yayıncılık.
- Bleses, D., Vach, W., Slott, M., Wehberg, S., Thomsen, P., Madsen, T. O., & Basbøll, H. (2008). *The Danish Communicative Developmental Inventories: Validity and main developmental trends*. *Journal of Child Language*, 35(3), 651–669.
- Demuth, K. (2006). *Crosslinguistic perspectives on the development of prosodic words*. *Language and Speech*, 49(2), 129–135.
- Ege, P., Acarlar, F., & Turan, F. (2004). *Ankara Artikülasyon Testi El Kitabı*. Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Field, A. (2024). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics*. Sage Publications.
- Gökmen, S. (2007). 4;0-6;0 yaş (48-72 aylar) arasındaki çocukların ad-eylem kullanımları. *Dil Dergisi*, 77, 18–33. https://doi.org/10.1501/Dilder_0000000075
- Kurada, H. Z. (2018). *Hintçe ve Türkçenin karşılaştırmalı bürün dizgeleri*. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 57–77.
- Newcomer, P. L., & Hammill, D. D. (2008). *TOLD-P: 4: Test of Language Development—Primary*. Pro-Ed.

Türkçe Dil ve Konuşma Becerilerini Değerlendiren Araçların Sözcüksel Yapısına Bir Bakış

Topbaş, S. (2004). *Türkçe Sesletim-Sesbilgisi Testi (SST) [Turkish Articulation and Phonology Test]*. Milli Eğitim Yayınları, 2004.

Topbaş, S. (2005). Sesbilgisel gelişim. In S. Topbaş (Ed.), *Dil ve kavram gelişimi* (pp. 21–30). Kök Yayıncılık.

Topbaş, S. (2006). *Türkçe Sesletim-Sesbilgisi Testi: Geçerlik-güvenirlik ve standardizasyon çalışması*. Türk Psikoloji Dergisi, 21(58), 39–52.

Topbaş, S., Gökçümen-Koca, G., & Rescorla, A. (2016). *Early expressive language development of toddlers: Adapting the LDS to Turkish (DİLTAR)*. In ASHA Convention (pp. 15–19).

Topbaş, S., & Güven, O. (2017). *Türkçe Okulçağı Dil Gelişimi Testi–TODİL [Test of Language Development–Fourth Edition: Turkish Version]*. Detay Yayıncılık.

 SUITDER SÜT İNŞAN VE TOPLUM BİLİMLERİ DERGİSİ Sakarya University Journal of Humanities and Social Sciences	
Makale Bilgileri:	
Etik Kurul Kararı:	Etik Kurul Kararından muaftır.
Katılımcı Rızası:	Katılımcı yoktur.
Mali Destek:	Çalışma için herhangi bir kurum ve projeden mali destek alınmamıştır.
Çıkar Çatışması:	Çalışmada kişiler ve kurumlar arası çıkar çatışması bulunmamaktadır.
Telif Hakları:	Çalışmada kullanılan görsellerle ilgili telif hakkı sahiplerinden gerekli izinler alınmıştır.
Article Information:	
Ethics Committee Approval:	It is exempt from the Ethics Committee Approval
Informed Consent:	No participants.
Financial Support:	The study received no financial support from any institution or project.
Conflict of Interest:	No conflict of interest.
Copyrights:	The required permissions have been obtained from the copyright holders for the images and photos used in the study.